

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptoriu[m] Domini Gotscalci Hollen de ordine Heremitarum sancti Augustini

Hollen, Godescalcus

Nurmberge, 1521

VD16 H 4471

De honore pasto[rum] [et] p[re]lato[rum].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30748

A abundanter prouisum est eis ab illo qui nihil horum possidet: sed sanguine suo hec et alia mercatus est. Numquid eis deest aliquid honoris? Lerte non. Nam ubique primos recubitus habent. Postquam enim sibi reputant qui eos non preferunt: salutant et rabbi vocant: imo dominos patres reuerendos: imo sanctissimos. Deest eis pax et tranquillitas: Minime. Nam dotati sunt multis priuilegijs et prerogatiuis ultra omnes qui morantur in terra: quod si contingit insultus inimicorum non ipsi exponunt eorum corpora pro tuitione populi et possessione sacerdotum: sed laici usque ad sanguinis effusionem imo corporis interitionem. Quid ultra christus facere debuit quod non fecit sufficienter: pro quibus nullam recepit gratitudinem ab ipsis. Alij laborant et angustiantur et fruuntur et exponunt se periculis terre et maris ut se nutriant ut sacerdotes sustentent. Et quomodo effugiet siniam christi dicentis. Qui scandalizauerit unum de pusillis istis qui in me credunt: expedit ut suspendatur in collo eius mola asinaria et demergatur in profundum maris. Alij laborant pro victu quotidiano: sed ipsi in labore hominum non sunt. Iohannes tenuit eos supbia et cetera. Sed iduratum est cor pharaonis. Iohannes christianitas occasione illorum plena est rapinis: guerris: spolijs: incendijs et furtis. Ita ut iam mittant manus violente in victos dominum: quia clerus suis abutitur priuilegijs et iuribus. Merito pati incipiet violationem eorundem. Regnum etiam contra regnum pugnat: christianus contra christianum: frater contra fratrem: subditus contra dominum: vicinus contra vicinum: sic quod vix potest inueniri patria ubi non sit dissensio aut guerra. Monasteria despiciunt: rustici spoliant et pauperum animalia replent coquinas potentum. Quid restat nisi quod perditionis filius veniat: Exactiones raptorum soluantur: et nihil horum restituunt.

¶ De honore pastorum et platorum.

Oltimo debemus dare honorem patrum et platis et pastoribus: quorum priuilegia gubernamur. De quibus Ecclesiasticus xliiij. Laudemus viros gloriosos et sanctos patres nostros. Tales dant scientiam ignorantibus. psalmus. Patres nostri narrauerunt nobis et cetera. Dant correctionem delinquentibus pro-

uerbio. i. Audi fili mi disciplinam patris tui. Indulget delinquentibus. psalmus. Quomodo miseretur pater filiorum: miseratus est dominus timentibus se. Debent enim habere disciplinam cum misericordia. utz. xlv. di. c. Disciplina vel misericordia multum destituitur si vna sine altera teneatur. Sed circa subditos inesse debet rectoribus iuste consulens misericordia et pie seueris disciplina. Sequitur. Misericordia est lenitas cum seueritate: faciendum est quoddam ex utroque temperamentum: ut neque multa asperitate exulceretur subditi: neque nimia benignitate soluantur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca figurabat: in qua cum tabulis virga simul et manna est. Quia cum scripture sacre scientia est in boni rectoris pectore: si est virga distractionis: sit et manna dulcedinis. Hinc est quod David etiam ait. Virga tua et baculus tuus: ipsa me consolata sunt. Virga enim percutimur: baculo sustentamur. Sit ergo distractio iusticie que feriat: sit et consolatio baculi que sustentet. Hec ibidem. Vidi ego multos prelatos adeo austeros: quod propter eorum austeritatem recesserunt viri ab ordine: qui facti fuissent columine ordinis et puencie. Item subueniunt indigentibus Job. xxi. Pater eram pauperum. Subueniunt ope conuersationis: verbo predicationis et nutrimento cibationis. Tales plati sunt ut patres honorandi. teste Aug. in regula. Honore coram vobis sit platus vester et timore ac si coram deo substratus sit pedibus. Notandum quod plati spirituales in se debent habere septem si volunt honorari hic et in futura vita. Debent esse diuinitus vocati ad dignitatis eminentiam: veritate laureati studentes in scientia: largitate fecundati donantes beneficia: sanctitate decorati fulgentes innocentia: equitate constipati: carentes iniusticia. Primo dico quod debent esse legitime vocati ad dignitatis eminentiam. teste apostolo. qui ait ad Hebræos quod nemo sibi honorem assumat nisi qui vocatur a deo tanquam aaron. Et. viij. q. i. ca. In scripturis: ubi dicitur. Locus regiminis desiderantibus est negandus: sed fugientibus offerendus sicut scriptum est. Hec quisquam assumat sibi honorem: sed qui vocatur a deo tanquam aaron. Sed multi prelati perhdolo: sollicitate vocationem

Preceptum Quartum

Querūt: cū pecunia emunt lras p motorias sibi pcurant. Cōtra quos Bern. in qdam sermone. Audi inquit qrelas qd sup hac meritate loquat dñs. Ipsi inq̄t regnauerūt: sed non ex me: principes extiterunt: et ego non vocavi eos. Quid temeritatis: quid infanie. Vbi timor dei: vbi mortis memoria vbi gehenne metus. Nemo igitur debet eligi vel promoueri: nisi de quo spiritus sanctus inspirauit: alioquin ipsi spiritus sancto iniuria fit. Legimus q. s. Ludouicus rex francie cū a quodam deuoto q̄reret cur ep̄i modo sicut olim sancti non essent. Ille vt credidit nutu diuino respōdit: q̄ tūc ep̄i p inuocationē spūs sancti et inspirationē eiusdem ab electoribus canonicē eligebant. Hunc vero p supplicatiōes et pcuratiōes et violētā intronizant. Ideo sancti mō non sunt sicut olim. Quo audito rex proposuit q̄ de cetero nullatenus p aliquo supplicaret. vñ Grego. in pastorali. Unusquisq̄ superbus rector: totiens ad culpā apostalie dilāoif: quotiēs pesse hoibus delectatur: honoris sui singularitate allectus. Vñ hec viciorum radix pullulat in corde regentium: nisi ex imitatione illius q̄ despectis angeloz societatib⁹ dixit. Ascendā sup altitudinē nubium: et sicut ero altissimo. Et alio loco dñs dixit. Ne id est eterna damnatio vobis imminet qui diligitis primas cathedras. Nō dixit qui habetis. Non arguens eos q̄ his vtūtur ex officij ordine: sed eos qui hoc dū habent amant: vel dum non habent affectant quod procedit ex ambitione. Sed etiam ambiciosi solēt allegare illud apostoli. Qui episcopatū desiderat: bonū opus desiderat. Quibus responderi pōt q̄ opus bonum est: sed desiderare illud malū est. Sicut q̄ aurū furat bonam rem furat: quia bonum est aurū: sed furari malū est. Idcirco ambiciosus in tāto versat periculo. Ideo qui scienter talē eligunt vel pmouent grauius deus offendunt: et participes cum eo in culpa fiunt. Vñ timendus est q̄ cū eo cadunt sicut cōsentientes cum lucifero in baratru inferni. Dubitat vtrū quis sine peccato p̄lationē et dñationē posset appetere? Rñdet Aug. de anchona super Math. dicens: q̄ aliud est q̄rere vtrū homo sine pec-

cato posset appetere se esse dignū p̄latura vel dñio: et aliud est q̄rere vtrū sine peccato hō possit ip̄am p̄lationē et dñationē appetere. Nam primū sine pctō appetitur: imo meritū est appetere scias et vtutes quibus hō est dignus p̄latura et p̄ncipatu. Scribit em̄ Sap. vi. q̄ cōcupiscetia illius. s. sapientie et virtutis deducit ad regnū p̄petuū. Sed scdm sine pctō esse non pōt. Qd patet auctoritate et rōne. Nā dicit Aug. lib. xix. de ciui. dei. q̄ loc⁹ supior sine quo ppls regi non pōt: etiam si administrēt vt decet tñ indecenter appetit. Rō illi⁹ est. Illud sine pctō appeti nō pōt: quo q̄s efficit iniustus vel supbus. S; si appetit se p̄ferre alijs est iniustus: q̄ plus vult h̄re de honore q̄ sit dign⁹: s; si putat se dignū est supbus. Etia est p̄tra p̄hibitionē ap̄ti ad Heb. vi. dicēt. Nemo sibi assumat honorem etc. Scdo dubitat vtrū q̄s posset sine pctō dñationem et p̄lationē fugere. Rñdet ibidē vbi supra dicens q̄ ista q̄stio est dubia exemplo ch̄ri: q̄ vt dicitur Joannis. vi. fugit in mōtem quādo sciuit q̄ venturi erāt om̄es illi q̄s pane satiauerat vt raperent eum: et facerent eū regem. Exemplo Ione: qui fugit Tharsis a facie domini: qm̄ iniunctū est sibi p̄dicationis officium. Hanc dubitationē soluit Grego. in pastorali. pte. i. dicens. q̄ in p̄laturā elect⁹ vel est virtutibus pollens aut virtutibus vacuus. Si igitur est virtutibus pollens: ex humilitate debet dominationem p̄ncipatū et p̄lationē recusare: ex imperatit tamē potestate debet ip̄am p̄lationē humiliter suscipere: q̄ tūc ante oculos dei vera est humilitas: qm̄ ad respuendum hoc qd vtiliter subire precipit pertinax nō est. Si vero est virtutibus vacuus: etiam coactus ip̄am dominationē et p̄lationē suscipere non debet. Talis em̄ corporaliter et mentaliter p̄ncipatū fugere debet. Sic facienda similiter est distinctio ex parte eligentium aliquē in p̄latum. Si eligunt propter eoz salutem eternā cōsequendā: et electus ad hoc se credat sufficere pertinax esse non debet: parendo mandatis superiorum. Si vero p̄pter aliqua carnalia vlt̄alia comoda expectanda: magis recusare tenet. Cuius exēplum ip̄e saluator dedit. Joan.

vi. Cum eum vellent facere regē dicit eis, Queritis me: nō q̄ vidistis signa: sed quia manducastis ex panibus meis. Ideo fugit in montem dum eū vellent facere regem. Sed quādo voluerūt eum crucifigere spōte se obtulit: vt discamus exemplo eius aduersa pro eius honore delectabiliter suscipere et p̄spera fugere: exemplo vero Ione et Hieremie: qui recusauerūt officium predicatōis. et Esaias qui ad exequēdū ipam spōte se obtulit dicens. Ecce mitte me et c. Duo precepta charitatis et duas vitas nobis demonstrant. Nā Hiere. et Ionas per cōtemplatiuā vitam solus deo placere desiderantes predicatōis officium recusauerunt. Sed Esa. vtilitati primorū p̄desse p̄ actiuā vitā cōcupiscens ad suscipiendū predicatōis officium spōte se obtulit. hec Gregorius. ¶ Secūdo v̄itate illustrati studētēs in scia. Ideo Malachi. ij. v̄. Labia sacerdotis custodiūt sciam: et legē exquirunt ex ore ei⁹. Proverbi. j. Intelligens gubernacula possidebit. Sap. vij. Diligite lumen sapientie oēs qui festis p̄p̄tis. Ibidē. Si delectamini in sedibus et sceptris diligite sapientiam vt impetuz regnetis. Eū. lxxvij. di. c. phibentur. v̄. In arrogantia q̄ est ruina diaboli incidunt: q̄ in puncto hore necdū discipuli fuerūt et mgr̄i efficiunt. Unde lxx. di. c. Misserum est illum fieri magistrū qui necdum didicit esse discipulus. et Hiero. ad rusticū monachū. et allegat. xvj. q. j. si clericatus. Discas inquit prius quod docere possis et rōnabilem hostiam offer deo Ne sis miles anteq̄ tyro: ne pri⁹ magister sis q̄ discipulus. Ideo v̄ extra de electione. c. officij v̄. q̄ papa noluit quendam abbatem nobilē cōfirmare: eo q̄ anteq̄ esset discipulus voluit esse magr̄. Ad huius ponit. xxxvij. dist. c. que ipsis. Vbi dicit q̄ valde periculose sunt mine euangelice: in quibus v̄. Dum cecus ceco ducatū prestat ambo in foueā cadunt. Et extra de renun. c. cum p̄idem. v̄. q̄ p̄pter defectum scientie: pōt quis petere cessionē: quia cum ipsa circa spiritaliū administrationē sit potissimū necessaria et circa curam tp̄ aliū oportuna. Sequitur ibidem. Quia tu inquit dominus sciam repulisti: et ego te repellas ne

sacerdotio fungaris mihi. Osee. iij. Sed mō surgunt pro chdolor inscij: ignari et indocti. ex quibus sequitur ecclesie destructio. Ideo v̄. xxxvij. di. c. Ignorantia que mater cunctorū errorū est: maxime in sacerdotibus dei vitanda est: qui docēdi officium in p̄p̄o dei susceperunt. Sacerdotes em̄ sanctas sc̄pturas admonent scire paulo apostolo dicēte ad Thimotheū. Attēde lectio ni et exhortatōi et doctrine. Ibidem in. c. Si laicis videtur intolerabilis in scia: quāto magis in his qui p̄sunt. Nec excusatione digna est: nec venia. In. ca. Nulli sacerdoti liceat canones ignorare. Dubitatur vtrū ecclesia melius regat p̄ bonū iuristāz aut p̄ bonū theologum. Rūdet Henricus de Sadauo in quolibeto li. r. q. xix. q̄ melius per theologum supponendo tria. Primum q̄ officium p̄lati non est principaliter circa templū materiale cōstruēdum vel reparādū. Alioquin bonus lapicida deberet esse prelatus. ¶ Secundo non est circa bona tēporalia p̄curanda vel promouēda: q̄ tunc agricola esset bonus prelatus. ¶ Tertio q̄ nec est circa defensionem contra violentiā corporalē: alioquin vnus miles bellicosus esset bon⁹ p̄latus. Sed officium prelati est essentialiter circa cōmunitatē fidelium fide et moribus imbuēda: et circa administrationē sacrorū. Sed ista sunt melius per theologum q̄ iuristam: quia magis docet theologia ista q̄ alia. Secūdo ep̄i sunt successores ap̄torū. xxj. dist. c. In nouo. qui ap̄li non fuerunt iuriste: sed excellentissimi theologi. Et per illos ecclesia optime fuit gubernata melius etiā q̄ vnq̄ per aliquē iuristā. ¶ Tertio q̄ ep̄s cōsecrat petis ab eo an sciat nouū et vetus testm̄: et non q̄rit ab eo an sciat ius canonicum. ¶ Quarto ius canonicū magis et principaliter p̄sistit circa iurgia et litigia sedanda: ad q̄ ch̄s se noluit intrmittere. vt p̄t̄ in illo qui dixit. Dic fratri meo vt diuidat hereditatem meā. Rūdit ch̄s. Quis me cōstituit iudicēz sup̄ te. ergo et c. ¶ Tertio debent esse largitate fecūdati: donātes b̄nficia q̄ bona eorū que habent sunt pauperū. xij. q. ij. Aurū habet ecclesia: non vt seruet sed vt erogat. Et ibidē. c. gloria. Sed p̄chdolor prelati ec

Preceptum Quartum

Eclesiaz tam ditant amicos suos carnales
z nō paupes: vt ait quidā. Cum factor re-
rum priuauit semine clerū. Ad sathane vo-
tū: successit turba nepotū. Promouent. n.
cōsanguineos z dimittūt, paupes. Cōtra
quos dicit ve inquit qui edificat syon i san-
guinibus. Legit de quodaz epō: qui nimis
ad amicos carnales inclinatus fuit. Qui
statim post mortē ostēsus est cuidā legato
ecclesie in via posito. Quodā em̄ mane cū
idem legatus excitat⁹ a somno vellet ora-
re: submissus est quodaz lectus in supficie au-
reus: tapetijs circumseptus in camera vbi
quiescebat. In quo residere videbatur ipse
defunctus ad modū pontificis ordinatus.
Et in giro eius multi de genere suo per eū
pmoti z ditati choreā ducebant: z cantile-
nas lugubres cantantes in hunc modum
clamantes. Maledicta promotio z exalta-
tio tua. Tu em̄ es perditiois nostre causa.
Iste vero circūquaq; respiciēs maledictio-
nem eis similiter imprecabatur. Maledi-
cti vos a deo: quia ppter vos tradit⁹ sum
igni ppetuo. Et hec dicens cooptorū ele-
uauit: z flāma de lecto cum fumo fetidissi-
mo ascēdit. Hec autē visio p̄dicto legato tō-
oīsa fuit vt ipse a similib⁹ abstineret. Sed
quod adhuc peius est multiplicant bñficia et
occupant in p̄iudicium pauperū clericorū:
z vnus interdūz occupat tot bñficia vnde
viginti alij possent sustentari. Et sic ocian-
di z delinquēdi via parat⁹ z diuinus cult⁹
diminuitur. Sed estimo q; habeāt dispen-
sationem super pluralitate beneficiorū. Il-
la valet quidem iure fori: s; nō iure poli. vt
ptz. xvij. q. iij. c. vlti. Sed nunquid habent
dispensationē super tot mala perpetrāda.
Istos fm̄ beatū Berni. super montē excel-
sum valde ducit diabolus: quib⁹ omnia re-
gna mūdi oīdit z gloriam z si procedētes
eū adorāt dare pmittit: z postq; multa be-
neficia adepti eū adorāt z venerant: z q̄si
deū sequunt. An̄ Sullhelm⁹ ep̄s parisiens-
is in theologia mgr̄ conuocationē fecerat
magr̄orū: z p̄posita questione de pluralita-
te bñficioz solerti z longa disputatione p-
batū est duo bñficia dūmō vnū quindecim
libras parisiensis valeret ab vno teneri cū
salute non posse. Hoc determinauit predi-

ctus ep̄s cū oib⁹ magr̄is ibidē: exceptis du-
obus. s. mgr̄o philippo cancellario ep̄i pa-
risiēsis z arnoldo ambian. ep̄o. Quid autē
dicto magr̄o philippo cōtigit audiamus.
Agonizante enim eo in mortem: dñs Sull-
helmus ep̄us tanq; bonus pastor visitauit
eum: rogans vt singulari opinioni de plu-
ralitate bñficioz cederet: z omnia bñficia
excepto vno in manus ecclesie resignaret.
Sed renuit dicens se velle expiri: vtrū eēt
damnabile plura ab eo teneri: z sic mortu⁹
est. Et post paucos dies dicto ep̄o parisi-
ensi apparuit in miserabili forma: dicens
se esse damnatū ppter pluralitatē bñficio-
rū. Et quidam ali⁹ clericus magne s̄ature
appuit cuidā p̄ mortē dicēs se dānatū p-
pter hanc cām: q; duas tenuit p̄bendas.
Hoc quidā x̄bo cōfirmavit dicēs. Hollem
p̄ toto thesauro arabie habere vna nocte
duas p̄bendas. Sed tertium quod adhuc pe-
ius est quidaz in bñficijs non resident: z tū
fructus eoz p̄cipiūt: z seruitium ecclie nō
impidunt. Baudent z iactant se h̄re tot
bñficia v̄ florenos annuatim: s; timeāt ne
sint floreni eos ad infernū portantes. Sed
nō residentia. Auñqd dispensationē habe-
re potuerunt sup p̄ctis z malis q̄ inuitabi-
liter sequunt ab eoz absentia z negligē-
tia. Iō bonū esset si etiam h̄rent vicariū in
tourmētis: sicut excusando se dicūt h̄re i bñ-
ficijs. Quib⁹ minas sc̄tus Berni. in quibus-
dam dictis suis dicēs. Ne tibi clerice mors
in olla carniū: mors in hui⁹ mūdi delicijs.
Sequitur. Ob id maxime: q; p̄ctā p̄p̄i con-
stat esse q̄ comedis: sumptus ecclesiasticos
gratis h̄re te reputas. Cātando vt autē ti-
bi bona pueniūt: sed bonū erat tibi fodere.
magis aut etiam mendicare. Sequit. Sol-
licit⁹ esto tanq; redditurus rōnem: dignos
p̄ eis gemitus funderere: dignos agere p̄nie
fructus. Alioqn̄ tibi noueris imputanda: q̄
mō inter delicias comedis. Sequit. Veni-
ent ante tribunal ch̄ri: audiet p̄p̄oz q̄rela
grauis accusatio dura: q̄rū vixere stipen-
dijs nec diluere p̄ctā. Quib⁹ facti sunt du-
ces ceci fraudulentī mediatores. Hec ille.
Sed q̄rtū adhuc peius est. s. q; h̄mōi fructus
bñficioz nō verent abuti z p̄monii ch̄ri

in usus illicitos conuertit. s. in meretricibus
 in caballis pinguibus: in vasis aureis et ar
 genteis et varietate vestium. Hoc non est or
 nare spoliis sed spoliare. Non est custodire:
 sed perdere. Non est defendere: sed exponere.
 Non est instruere: sed perstruere. Non est pascere
 greges: sed mactare et deuorare: dicite de il
 lis domino. qui deuorat plebem meam sicut escam pa
 nis. Et comederunt iacob et locum eius desola
 uerunt. Hec Bernardus. Sic multi religiosi bonis
 monasterij abuti non verentur: et diuitie pur
 pura et bysso indutum imitando querunt ad indu
 endum: non quod vtiliter: sed quod subtiliter inuenit: non
 quod frigens expellat sed quod suppire compellat: et
 cum eodem diuite epulari quotidie splendi
 de voluit. Quarto dicitur esse scititate decora
 ti fulgentes innocetia. i. q. j. c. Vtilissimus re
 putandus est nisi precellat scia et scititate que est ho
 nor prestantior. Sed nunc per dolo indigni et ma
 li promouentur ad prelatum. Vbi magna cura
 est multis: ut in domo sua officiales vtilis
 instituatur: sed parua cura est eis ut in domo
 dei ministros idoneos constituent. Sepe
 ministri hominum cum consilio magno eligun
 tur: sed insufficientes assumunt ad statum cle
 ricorum et ad ecclesiastica beneficia. Quis enim est
 magister mechanicorum nisi sciat officium.
 Sed hoc fallit in clericis. Talis recte a dia
 bolo super pinnaculum eleuatur. Cui dia
 bolus loquitur. Si filius dei es: mitte te de
 orsum per gloriam et diuitias: quod est pro
 prium diaboli: quia sunt deteriores. Et sic
 hodie fit in ecclesia sicut tempore christi. Nam
 christus dimittit id est vir bonus: et barra
 bas. i. malus et indignus eligitur: qui se et
 alios latrocinantur per malum exemplum.
 De quo horrendum ponitur in libro apum
 miraculum. Clericus quidam in synodo
 episcoporum predicare compulsus angustia
 batur non modicum: quidnam digne posset
 coram tot ecclesie prelatibus predicare. At ubi ac
 cessurus in oratione iaceret: venit ad eum
 diabolus et dixit. Quid angustiaris istis
 clericis predicare? Dic eis illud et non aliud.
 Principes inferni salutant principes eccle
 sie. Leti omnes referimus gratias: quia pro
 eorum negligentiam atque malam vitam ad
 nos fere totus mundus deuoluitur: quia cum
 ipsis prelatibus eorum subditi nobis pariter

offeruntur. Inuitus quidem dico: sed altissi
 mi iussione coactus. Quod vera ista sunt sta
 tus ipse proculdubio demonstrat ecclesie:
 qui nullam malorum trium que in mundo sunt
 scilicet superbie auaritie luxurie comparatione
 recipit in clericis et prelatibus. Superbia enim
 prelatorum excellit superbiam baronum ducum
 comitum et militum etc. Si auariciam atten
 dis in nullis mercatoribus vel ciuibus simi
 lem inuenies: qui tamen heredes legitimos
 si haberent: intolerabilior infamia videretur.
 De luxuria vero nihil diffinire presu
 mo: quia illam solum deus omnipotens no
 uerit: qui rerum et cordium scrutator est. Et
 qua valde terrere deberent eos quorundam
 clericorum exempla. Noui enim quosdam sub
 to et improuise in latrina et fetore vitam su
 am fetidam terminasse. Et quendam in ipso
 actu simul cum fine operis expirasse. Respon
 det clericus diabolo. Mihi non credunt:
 si eis talia narrauero. Tunc diabolus dedit
 ei alampam maculam nigerrimam in facie: que deleri
 non potuit. Dubitat: utrum mali prelati debeant
 honorari. Respondet Augustinus. de anchona super
 dicitur. dices. quod doctor vel prelatus apte malus
 potest considerari triplex. Primum quantum ad suum
 officium: et sic est minister dei. Iuxta illud ap
 1. ad Cor. iiii. ca. Sic nos existimet homo: ut
 ministros dei. Secundo quantum ad suum dominum et
 donum gratis datum a deo: quia dicite aplo ad
 Rom. xiii. Dis pretas a deo est. Licet enim ab
 usus pretatis et dominatibus non sit a deo: tamen ipsa
 dominatio a deo est. Nec tollit pro peccato: quia dona
 gratis data statim simul cum peccato. Tertio quantum
 ad suum documentum: et sic doctrina quam docet
 non est sua inuentio: sed reuelatio inspirata ad sa
 lutem omnium populi. Igitur prelati vel doctores apte
 malo vel peccatori propter eius officium: quia est dei mi
 nister: non ei subtrahenda est debita reuerentia
 quia non exhibet sibi honorem ratione sui: sed ratione
 eius cuius minister existit. Propter eius non dominum
 quia est superior: quod diu est superior: non est subtrahenda
 debita reuerentia et obedientia dum precipiat
 que non sunt contra deum: quia dominum non tollit pro
 peccati commisionem. Non solum propter sui superioris
 depositionem vel suspensionem: sed propter
 eius documentum: quia docet doctrinam a deo
 inspiratam ad totius populi salutem: non est
 subtrahenda sibi in eius predicacione intelli
 genda

Preceptum Quartum

Egentia: et audienda est eius doctrina ex qua veram doctrinam predicat. **U**n dicit Chrysostomus super hunc locum: quod sicut aurum de terra eligitur et terra relinquitur: sic auditores doctrinam accipiant mali doctoris: et mores relinquant. Quia ut frequenter de homine malo: bona doctrina procedit. Ideo legitur .i. q. .i. c. Non quales sacerdotes dunt: sed quod de domino loquantur est nobis magnope prouidendum. Hec in vicariis beati Petri apostoli nobis est attendendum quid sint: sed quid per correctionem ecclesiarum: quod pro salute nostra satagunt. Hec enim inferiores illos dicitis scribis et pharisaeis: sedentibus supra cathedram Moysi. De quibus precepit dominus dicens. Quicumque dixerint vobis facite: secundum opera vero eorum nolite facere. Considera ergo o impator: si illos dixit audiendos qui supra cathedram Moysi sedebant: quanto potius illos qui supra cathedram Petri resident esse estimas audiendos. Hec ille. Dubitatur: cur exiit electio et exaltatio malorum prelatorum? Respondetur propter quattuor. Primo propter ecclesie utilitatem: nam illud quod facit hominem simpliciter bonum est charitas: que sola diuidit inter filios regni eterni et filios perditionis secundum Augustinum. li. xv. de trinitate. Sed contingit quibus quod ille qui bonus est in se per donum charitatis est inutilis et indispositus ad regimen ecclesie et ad defendendum iura ecclesiastica. Ecouerso contingit aliquem esse malum qui tamen utilis est et dispositus ad regimen et ad malorum et superbiorum subditorum deprecationem et correctionem et ecclesie defensionem. **U**n non expedit quod semper eligatur bonus quantum ad tale finem videlicet ad ecclesie utilitatem. Secundo propter eligentium humilitatem: quia ex hoc quod eligentes aliquem in prelatum: attribuunt eorum sagacitati et prudentie: deficiunt in electione credentes eligere bonum et eligunt malum: et ex hoc magis humiliantur: et postmodum non confidunt de eorum prudentia et sapientia: sed totum cogitatum suum iactant in domino in tali electione: ex quo prius innitentes eorum sagacitati decepti sunt: et in stultum finem adducti sunt. **U**n Job. xij. in persona eligentium et de sua sapientia confidentium dicit quod deus adducit consiliarios in stultum finem et iudices in stuporem. Tertio hoc venit propter subditorum malignitatem: dicente

Job. Qui regnare facit hypocritas propter peccata populi. Quia vicia subditorum non possunt bene extirpari per humilem et mansuetum prelatum. Ideo expedit quod reges prelatos esse feroces et superbos propter eorum correctiones. Sic rane quodam tempore inierunt consilium quod possent habere regem qui posset eos tueri. Noluerunt enim amplius habere regem sui generis. Et sic elegerunt ciconias que postea eos vorauit. **Q**uarto ut malos hic remuneret: quia deus non vult illis prelatibus dare regnum eternum. Dat ergo eis regnum terrenum ut sic remuneret eorum opera bona facta in peccato mortali. Ista est ratio beati Augustini li. v. de ciuitate dei. cur deus dedit romanis tantam potentiam. **Q**uinto prelati debent esse equitate consistipati: carentes iniusticia. De hoc Sapientia. i. Diligite iusticiam qui iudicatis terram. Ambrosio. in hexameron. Ubi prudentia: ibi malicia: ubi fortitudo: ibi iracundia. Ubi temperantia: ibi impatiencia aut alia vicia. Ubi autem iusticia: ibi concordia. **U**n psalmus. Iusticia et pax osculata sunt. **U**n Augustinus. iij. de ciuitate dei. ca. iij. Remota iusticia quid sunt regna: nisi magna latrocinia. Sed multi sunt prelati qui iusticiam non diligunt. **P**rimi sunt acceptores munerum: de quibus **Isaia**. v. **U**e qui iustificatis impium pro muneribus: et iusticiam iusti auferitis ab eo. **Psalmus**. Dexteram eorum repleta est muneribus. **C**ontra quos **Deus**. xvj. **N**on accipietis munera: que excecant oculos etiam iudicum. **D**e quibus **Gregorius**. ix. moralium. c. xij. **Q**uibus si spes muneris subtrahitur a defensione iusticie partem cessat **U**n **Alanus** in li. de placitu nature. **L**anguescit ciuitas ubi numerorum ponit pluralitas. **S**i aure iudicis versus aduocati susurrat pecunia: orphel lyra: carmen amphionis: musa virgilij: voce pecunie suffocantur. **Q**uid plura: **U**bi numerum loquitur: tulliani eloquij tuba tumescit. **H**ec ille. **L**egitur de quodam hystrione andegauensi. quod non posset ad conuiuium cuiusdam abbatis intrare. **I**mpleuit viceum aquam et operuit manutergio quodam decenti: quem cum ianitores vidissent putabant eum encenium portasse: et intromiserunt eum. **Q**ui veniens coram abbate ait. **N**on aliter ingressus mihi patuit quam per munus. **E**cce aqua ad lauandum manus post prandium etc. **S**ecundi sunt dissipatores scelex. contra quos. lxxvi.

dl. ca. **F**acientis, pculdubio culpā habet q̄
 qd̄ pōt corrigere: negligit emendare. Scri-
 ptū quippe est. **L**eui. xx. Nō solum qui fa-
 ciūt: sed etiā qui cōsentit faciētibus parti-
 cipes iudicantur. **S**equit̄. Negligere cum
 possis pturbare puerfos: nihil aliud est q̄
 fouere. **H**ec caret scrupulo societatis occul-
 te qui manifesto facinorū desinit obuiare.
Idem. lxxxij. dl. ca. error cui non resistitur
 approbatur. et. xxij. dist. iij. **Q**ui pōt obu-
 are z pturbare puerfos z nō facit nihil aliud
 est q̄ fouere impietate eoz. z. ij. q. vij. cap.
Negligere. **E**x his ptz q̄ maxime peccant
 prelati qui dissimulant pctā subditoz. **T**er-
 tij sunt vindicatum sceleruz q̄ volunt se vin-
 dicare si offensi sunt. **C**ontra illud qd̄ dicit̄
Ecclij. vij. **N**ō esse nimium iustus. i. crude-
 lis: quia tutius reddi ratio de miscdia q̄
 de crudelitate. vt ptz in. c. xxxj. q. vij. **E**t al-
 legat **B**ern. sup **L**an. sermo. xxij. **D**iscite
 vos subditoz mīes esse nō dños: z inter-
 dum si seueritate opus est pīna sit nō tyrā-
 nica. **M**atres em̄ fouendo: p̄es corrigen-
 do vos exhibeatis. **H**ec ille. **D**ubitat̄: qua-
 re prelati sunt instituti? **R**espōdet **S**iego. in
 pastorali. c. xvij. dicens. q̄ oēs natura eq̄-
 les genuit: sed variāte meritoz ordine: ali-
 os alijs culpa postposuit: z ipa diuersitas
 q̄ accessit ex vitio diuino ordine dispensat̄.
Sequit̄. **A**ntiqui enim p̄es nisi non reges
 hoim: s; pastores pecoz fuisse memorant̄.
Et cum dñs **N**oe filiisq̄ eius diceret. **C**re-
 scite z multiplicamini. **P**rotinus adiunxit.
Et terror z tremor vester sit super cuncta
 animantia terre. **Q**uoz vicz terror z tre-
 mor esse sup animantia terre p̄fecto: z sup
 hoies esse p̄hibet̄. **H**omo quippe aīalib⁹
 nō aut̄ ceteris hominibus natura p̄lat⁹ est
Ideo dictū est primis parentibus nostris.
Dñamini piscibus maris z volatilib⁹ ce-
 li z vniuersis animantib⁹ terre que mouē-
 tur sup terraz: vt ex qua pte bestiales sunt
 subditi iaz debent formidini iacere substra-
 ti: vt humana saltē formidine peccare me-
 tuant q̄ diuina iudicia formidant. **H**ec ille.
Sz qdā sunt pisces maris vt sunt rebelles
 z vitiosi: volatilia celi acerbī z ambitiosi:
 bestie terre auari z pecuniosi: reptilia lu-
 bici z libidinosi: q̄ omnes debēt subesse per

correptionem prelatorum. **I**dem sentit **P**e-
 trus raueni. in sua eplari. lib. v. dicens. **A**d
 extollendum iustoz preconia: ad repimen-
 das insolentias transgressoz: p̄spiciens e-
 celo iusticia erexit in pplis regnantium so-
 lia z diuersoz principū ptates. **C**aruisset
 nanq; libenter humana cōditio iugo domi-
 ni: nec libertate a se quā eis natura dona-
 uerat hoies abdicassent: nisi q̄ prius im-
 punita licentia scelez in euidentē perniciē
 humani generis redundabat. **S**cdo dubi-
 tatur. **C**ur deus nō dedit homini angeluz
 in prelatū? **R**espōdit ibidem **P**etrus vbi su-
 pra dicens. **H**ec angel⁹ ei prelatus esse de-
 buit: vt gratiosiorē p̄laturā efficeret idē-
 titas speciei. **I**deo de⁹ p̄posuit beatū **P**e-
 trum in prelatū qui cecidit: vt ex sua culpa
 addisceret qualiter alienā miserā tolera-
 ret. vt ptz. l. dl. c. p̄siderandū. **S**i angelus
 esset prelatus homini: esset fortassis sibi ni-
 mis imericors cum peccaret. **Q**uarti
 sunt iniusti cū malum exēplum p̄bēt sub-
 ditis. vt patet **M**ath. v. **N**isi abundauerit
 iusticia vestra plus q̄ scribarū z phariseo-
 rum: non intrabit in regnum celoz. **D**i-
 cunt em̄ z non faciunt. **U**nde **S**iego. in pa-
 storali. **S**ex quando pastoris vocem mo-
 resq; sequit̄: per exempla meli⁹ q̄ per ver-
 ba ad eternam vitam gradit̄. **S**ic non suffi-
 cit ei bona facere occulta: nisi z faciat ma-
 nifesta. **M**ath. v. **S**ic luceat lux vestra cor-
 ram hoibus: vt videant opera vestra bona
 z c. **I**tē non sufficit ei cauere a malo exem-
 plo: nisi det z bonum. **L**uce. xij. **S**int lum-
 bi vestri p̄cincti z lucerne ardentes in ma-
 nibus vestris. **P**ertinet em̄ primum ad de-
 clinationem a malo. **S**ecūdam ad ostēsi-
 onem boni exempli. **I**tē non sufficit ei dare
 exemplum in vno bono: nisi det in omnibus
 ij. ad **T**imo. ij. **I**n omnib⁹ p̄be teipm̄ exē-
 plum bonoz operū. **I**tem nō sufficit dare
 exemplum aliquib⁹: sed omnibus. **M**ath. v.
Ponunt lucernam super cādelabrū vt luce-
 at omnib⁹ qui in domo sunt. **A**d **R**oma. xij.
Prouidentes bona non solum coram deo:
 sed etiā coram oibus hoibus. **I**tē debent
 esse sicut exēplar ex quo alij libri trāscribū-
 tur. **J**uxta illud poeticum. **R**egis ad exem-
 plar totus cōponit̄ orbis. **M**obile mutat̄

Preceptum Quartum

E semp cū pncipe vulg^o. An Grego. in pasto-
rali. Pastor cuius p abrupta gradit: necesse
est vt grex in precipitiū labatur. An Bern.
in lib. de cōsideratione. Considero gradus
z vereor casum: considero fastidium digni-
tatis: z intueor faciē abyssi iacentis deor-
sum. Attendo celsitudinē honoris: z e vici-
no reformido periculū. Hec ille. An iudi-
cium durissimū fiet his q̄ presunt. Sap. vi.
Iudiciū durū: q̄ male intrauerūt: durius
q̄a male rexerūt: durissimū: quia male vt-
xerunt. Iudiciū durum: quia pauperes
exactionauerūt durū: q̄ bona pauperū cū
sumpserūt: durissimū: q̄ ch̄o z ecclie de p-
ceptis elemosynis non seruiuerūt. Durū iu-
diciū: q̄ oues ch̄i nō pauerūt pane mate-
riali durius: q̄ nō pauerūt pane doctrina-
li: durissimū: q̄ nō pauerūt pane exēplari.
Sexto debēt eē parcitate mēsurati pol-
lētes tpantia. vtz. xxxv. dis. c. Ecclie prin-
cipes q̄ delicijs affluūt z iter epulas z lasciu-
ias pudicitia se seruare credunt. pphetic^o
sermo describit q̄ eiciendi sunt de spacio-
sis domib⁹ lautisq̄ conuiujs. Et infra. An
nō est cōfusio z ignominia: iesum ch̄m cru-
cifixū pauperē z esuriētē falsis p̄dicare
corporib⁹ z ieiuniorū doctrinā rubetes buc-
cas tumētiaq̄ ora pferre. De q̄bus Bern.
in q̄busdā dictis suis. Videas quosdam de
maiorib⁹ comedere lautius: bibere sapidi⁹
indui pulchrius: cubare molli⁹: loqui liben-
tius: orare rarius. Hec ille. Non sunt isti
plati fm ordinē ap̄toz. ij. ad Corinth. iij.
Alsq̄ in hanc horam esurimus z sitimus: z
nudi sumus. Sed fm ordinem scribarum z
phariseoz: q̄ imponūt onera grauia z im-
portabilia in humeros hoīm: digito autez
suo nolunt ea mouere. Mat. xxiij. David
aūt rex sitiens noluit bibere aquā: quā tres
fortes viri cū periculo portauerant: sed li-
bavit eam dño dicens. Propitius sit mihi
dñs: ne faciā hanc rem vt sanguinem isto-
rum hoīm z aiaz periculum bibam. vt ptz
ij. Regū. xxiij. Legit in historia tripartita.
q̄ cū Theodosius imperator esset in q̄dam
expeditione: in qua exercitus non inuenie-
bat aquā ad bibendū quidā videntes eum
estuante p̄ siti: obtulerunt ei potū limpidi-
simū ad bibendū confectū aromatibus aq̄

frigida p̄fusa. Qui vincēs animū suū nolu-
it accipere: sed dixit offerēt: vt alij cui vellet
offerret. Et hoc fecit vt corda alioz intuen-
tium per hoc animarent ad tolerantia. Si-
militer legit de alexandro magno. Qui dū
in loco arido esset cū suis: quidam videns
eum sitientem quandā aquā modicā inue-
niens obtulit ei. Ille nō noluit bibere: sed
refudit eam: vt suos similiter animaret ad
tolerantia. Mira res: imo abusio: homines
seculares dignitatis impialis abstinent in
siti a potu: vt suo exemplo animent alios: z
prelati ecclesiastici imo religiosi non curāt:
si subditi eozū duram vitam ducant exem-
plo suozū excessuum in cibo z potu z scā-
dalizantur ad mortem. De quibus Ezechi-
elis. xxxiij. De pastoribus israel qui pasce-
bant seiplos. Nam Moyses z Aaron prin-
cipes ppli de eadem aqua z potu vsi sunt
in deserto. Iuxta illud apli. ij. ad Cor. x.
Omnes em eandē escam spiritalem. i. spūa-
lem significantē manducauerūt z eundem
potum biberunt.

Chonoza patrem z matrem.

Nono peccant p̄tra illud p̄ceptū qui
sunt inobediētes platis ecclie. Lō-
ra illud q̄ d̄ Deute. xvij. Qui su-
perbierit nolens obedire sacerdotis impe-
rio: q̄ eo tēpore ministrat dño deo tuo mori-
etur hō ille: z auferes malū de israel: cum-
ctusq̄ p̄p̄s audiet timebit: vt nullus deinceps
intumescat supbia. Iō dicit saluator
n̄ de plati z sacerdotib⁹. Qui vos spernit
me spernit: z q̄ me spernit: spernit eū q̄ me mi-
sit. Lu. x. Hec obedientia ptz per exempla
creaturarū: p̄ dogmata scripturarū: p̄ eni-
gmata figurarū z p̄ dñm oīm creaturarū.
P̄ dñm ptz p̄ exēpla creaturarū. vij. q. j. cap.
In ap̄tib⁹ est vn⁹ p̄nceps: z grues vnā se-
quunt ordie lrato. Impator vn⁹ iudex vn⁹
puincie vni⁹. Roma aūt cōdita duos fra-
tres reges simul h̄re nō potuit z paricidio
dedicat. i. maculat. Sc̄do ptz p̄ dogmata
scripturarū. j. Reg. xv. Melior est obediē-
tia q̄ victima. Iō dicit Greg. z ponit. viij.
q. j. c. Sciēdū q̄ obediētia victis iure p̄po-
nit: q̄ p̄ victimas aliena caro: i obediētia
nō pp̄ia volūtas mactat. Tertio ptz eni-
gmata figurarū. Nā adā statim qñ fuit cre-